

ה מ א ס ף

לחדש אייר תקמ"ה

א

שירים

חירה אחת קטנה, ואשר יתאמרה, יגיד לנו כתרונה ונדיקס
קחת שמו.

אבי ואמי איש אחד, ושנים אמי ואבי.
אבי אשה והיא אמי, ואיש כאנשים אבי.
ביום שנולדה אמי, הוא יום הולדת את אבי.
אמנם לא נולדה אמי, ביום שנולד בו אבי.
יום שגמלתני אמי, גם בו גמלתני אבי.
ילד יונק שדי אמי, גם הוא יונק שדי אבי.
והממרה את פי אמי, הנו ממרה את פי אבי.
העת בו ישנה אמי, נמנע ההקץ אל אבי,
גם בלתי אפשר לאמי, ללכת עת שבת אבי.
אוי לי! כי יום מתה אמי, היה יום מר מיתת אבי.
אמנם יום תחיית אמי, גם בו תחי רוח אבי.

יסודות במקראי קודש, וחזקיה הוא המדבר,
רוד חפשי סס המדבר.

ח (ס)

אלדר ומידר : י

מידר .

שלום לך אלדר מנעים ומירות ! עת ראיתי אותך ישמח
לבי בקרבי ; איך נעצרת עד כה ? מהו שרת
שיר האביב עלי האבן האל האל האל , לא שזפתך עיני אשר
כלתה מיחל לך .

אלדר -

ה" עונך רעי מידר , אתה מטיב נגן ! בוא כא כתור אחריו
תרש מאל , נכוחה ונשענה תחת כללו .

מידר .

לבה וכלה שמה על הגבעה , אשר שמה שתולה האלה
הגדולה לזכרון ברזילי ; דליותיה תפסטה עד
למרחוק , ורוח נזיר ונעים מושך שמה פמיד . נשבה פה ,
ויעדרינו ידעו בנאות דשא , ויריון משיח השדה .

שא כא עיניך והבט אל האלה הגדולה הזאת , תתרחבה
עפאיה , ותארכנה סעיפיה , כסון פני הארץ כלם ;
פה על סככי השושנים נשכונה , ורוח נעים יתהלך בין תלתלי
שערותיו . הסבת אלדר ! המקום הזה כלו אומר כבוד , כי
זכרון ברזילי הוא , זכרון חסדו ולדקתו לדור דורים תעמוד ! —
זאת מוספה היה האלן אשר בעדרו , ולדקותיו וחסדיו רבנו
נאין מבשר . — הקשיבה את דבריו והשתומם , כי כה אמר :

נא אלהי כל בשר ! שלח ברכותיך בעשתרות
"לאני , למען נחיה אני וכיתי ונאכל ונשבע ואת
"אשר אנתיר אחלק בין שבני האכזרנים ."

ויב

*) Nach Geyers's Sylbe, Das und Micon.

ויברך אותי אלהים ויפרוך מקנהו כהנה וכנהה • ויחן
ברוילי את עדרו ויתן את מחנהו לאביעזר העני,
וילך שמח וטוב לבב אל הגבעה הזאת, ויטע את האלה,
וישפוך שיחו לפני אלהים ויאמר:

„אלהי כל הרוחות! היום הזה הראת לעבדך
„כי מצאתי חן בעיניך; כי מלאת משאלות לבי
„וברכתני; בדרך גס את האלה הזאת אשר נטעתי
„הנה לזכר עולם על מסדך אשר הפלאת את עבדך •
„והיו מדי שנה בשנה אקריב את מנחת דמענותי תחת
„אלה, כי קדוש היום לי עד עולם •”

אל ד ר

בן אחי! צדקת האיש ברוילי לא ימוש מעי ומפי זרעי עד
עולם. ואם תאבה, ושמעת את השיר אשר אשיה
כל עת שבתי תחת האלה?

מיר ד

למה זה תשאל? הריס קולך והשמיעני את שירך הנעים;
ואנכי אתן לך את החליל הזה, ראה אנכי ברותי את
מקנים מבין הסוף, והצדקתי חלקיו בדונג •

אז ישיר מיר ד

„אלה עבה יפת הענף וכעומת העפאים! מחמד
„ללליך יזהיל כל פנים, ישנח כל לב • רוחות
„כעומות המנסבות תוך עפאיד בנאמחות, ידמו לבי
„אליס יעופו בקתר כטיב לי • — אתם הזאן והבקר
„חוסו! ואל תהרסו לעלות הנה, אל תלחנו את
„הירק הצומח כטיב גזעה למען תצמיח למעלה ונזר
„משרשיו יפרה, והיה לעז אדרת • רעם וסופה
„הרעו! ואל תאילו להשמית פארותי • — היי ברכה
ח 2
„ונס”

וּגַם אֲדִיק לֹכֵר עֹלָם ! יִגְבֹּה צִמְרֶתְךָ הָרְחֵם יַעַד
 "הַעֲנִיכִים, וְאֵלֶיךָ יִבְטֹ הַרְוֵעָה מִרְחֹק, לְמַעַן יִירָה
 "הָאֵשׁ אֶת כְּנוֹ לְאִמּוֹר: רֹאֵה זֶה מַעֲלָלִי אִישׁ אֲדִיק !
 "וַיִּגַּל לְמוֹסֵר אֹזֹנוֹ: תִּגַּל הָאֵשׁ הָרֶכֶה וְהַעֲנוּגָה כִּי
 "תִּשְׂוֹרֵךְ, וְתִכְיֶינָה שְׁפִתֶיהָ אֶת מַפְעָלִי בְרוּלִי אֶל
 "הַיּוֹקֵק הַמִּשְׁעָשֶׁע עַל תִּיקָה, וְאֹזְנוֹ קְשׁוּבוֹת • —
 "כִּטְעוּ הַרְוֵעִים ! • עוֹד זִכְרוֹנִי אֲדָקָה כְּמוֹהוּ, וְכִלְכֵּה
 "בְּאַחֲרֵית הַיּוֹמִים בְּהַדְרַת קוֹדֶשׁ תַּחַת הַשִּׁמְכִים, וְעוֹז
 "מַעֲשֵׂי תַמְיוֹמֵי דָרֶךְ, בְּגוֹל וְנֶכֶן נִסְפְּרָה !

כֹּה שָׁר מִיָּדָד בְּעֵצְמוֹת זַמְיָהוּפִיו, עַד תֵּם אֶת דְּבָרֵי הַשִּׁירָה
 וְאֹזְנֵי אֶלְדָּד עוֹדֶנֶס קְשׁוּבוֹת לְשִׁמוֹעַ • — וַיִּפְתַּח אֶלְדָּד
 אֶת פִּיו וַיֹּאמֶר: כְּאוֹר בֶּקֶר יוֹרֵחַ שָׁמֶשׁ תִּגְלוּגָה כְּלִיּוֹתִי, כִּכֹּף
 הָאֵשׁ בִּתְפֹּאֲרָתוֹ יִשְׁנֹחַ לְבִי, יַעַל פֶּלֶס יִשְׁמַחוּנִי מַפְעָלוֹת אִישׁ
 אֲדִיק ! וַיִּתֵּן אֶת הַחֲלִיל אֶל מִיָּדָד, כַּאֲשֶׁר דָּבָר •

שְׁמֵעוֹן כ"ו •

ב

מִכְתָּבִים

אֲגָרוֹת יִצְחָק אֵיבֵל, לְחַלְמִירוֹ הַכ"ח חִיקִי מִיבֵל
 פְּרִידֶלְעֵנְדֶּר, בְּהִלְכוֹ לְמַסְעֵיו בֵּיתָה אֲבוֹתָיו לְקַאפְעֵנְהָאגֶען
 קִרְיַת מֶלֶךְ רַב בְּמִדְיָנָה דְּעִנְיִטְמָאָרֶק * •

No. 1.

דֶּאנְצִיג יוֹם ה' כ"ב אִייר תַּקֻּמָּר •

אֶל תַּלְמִידֵי הַמַּקְשִׁיב לְקוֹלֵי הַכְּמוֹר הַנְּעִים מִיבֵל
 פְּרִידֶלְעֵנְדֶּר יְיָ יִפְרוֹשׁ ה" סֶכֶת שְׁלוֹמוֹ עֲלֶיךָ וְעַל
 בֵּיתְךָ עַד עֹלָם !

בְּהַנְתָּה

בְּהַנְתָּה

פְּתִי אֲשֶׁר
 בָּרַךְ וּמִשְׁקֵת
 אֲדִירָתוֹ
 לְעֵלֹת עַל
 כְּבוֹדֵי מִנִּי
 מִלְּאֲחִידָךְ
 לְחַיֵּי עַתָּה

דָּבָר מִלְּאֲחִידָךְ
 מִיָּדָד
 כִּי אֲשַׁתְּעֶשׂה
 יַעֲלֶה עַל
 רִמְיוֹתֶיךָ

זֶהְרָה

לֵב לִשְׁכַּת
 וְאֵשׁ עֵיף
 הָקָר וְהַלֵּל
 מִנְּתוֹב לָךְ
 עַד הַיּוֹם •

אֲמִנֵּם
 יִרְעֶסֶת תַּחַת
 עֵד הַיּוֹם עַד

ס' סְלִיחוֹת ב'

ס' סְלִיחוֹת ב'

בהנחת

פתיל הנעורת בהריחו אש ; כן נתקו מורשי
לכני בשמעי קול מזהלות הסוס ותרועת איש
עתי אשר יוליכני מן העיר אשר אתה ובית איכר שם . החוקתי
כן ונשתתך לאמור : זה בני אשר נדלתיו , זה תלמיד אשר
סודתיו , וזה רעי אשר אהבת עולם אהבהו — ופתאום אלוני
לעלות על המרכבה , הסוס דוהר והאופנים ירוצו , חיש
עברתי מעל פניך התעפתי עיני כן ואיכר , בקשתך ולת
מנחתך . — עוד לא מחיתי דמעי האהבה אשר הטפת עלי
לחיי עת עמדנו מושתאים ונכיס איש אל רעהו מכלתי יכולתי
דבר מאומה ; עוד לא סר תמונתך מנגד עיני כאשר בקודש
חזיתך ; על כל הר-וגבעה דמיתי לראותך ; בטירות מלכים
כי אשתעשע , אתה עומדי ; במכת מרעים כי אתעלס , וכרוך
יעלה על לבי ; ואם במקטרים אשום קני שם אתה — כי
רחושתך וארחם .

והנה ידוע תדע כי באנו זה שעות שנים אני ואחות

מרעותי **) שלוות ושקטות לראנציג העיר , ונתנו
לכ לשבת פה ימים אחדים לראות את העיר ואת מורשיה .
ואם עיף ויגע אנכי מטרם הדרך , וידי כבדים עלי מהרוח
הקר והלח אשר נשב זה הלילה ככלילי טבת , לא אחרול
מוכתוב לך ידיד לבי ! ואגיד לך את אשר קראני מיום אתמוול
עד היום .

אמנם טרם אחלה לדבר איני לפניך הנה איזה הקדמות
תדעם תחלה , והם יהיו ליסוד כל האגדות אשר אכתוב לך
מהיום עד שוכי לכיתך וזה החלי .

הון

*) האמות באלה אשר כתבתי לתלמידי ה"ל רבות מהם , ותוכם סיפורים מכל מקום
אשר עברתי מקעניבסבער עד ק"ה ומשם עד חורתי לק"ב . ולא
בית ראשית כוונתי בהם כ"ל להתעלסו אהבם ביני ובין תלמידי
ה"ל ורשיו . אהנם יעזובי אהבי להושיאם לאור ע"י הדפוס למען
הראות איך יסתפק לנו לשוננו הקודש לדבר בה מכל חפץ למקטן
ועד גדול . ולזה ידענו הקורא לכך וכות אס יחלף בהם לפעמים
דברים של מה בכך כי לתכלית דורשי הלשון ילאו לאור .

דברי הכותב .

*) הכותב נקע בחברת הגבירות מרדלענדר מ"כ לנכלין .

דע בני ירמחך האל ! כי לא תכלית כל הנוסעים שווים :
אלה יסעו לראות , ואלה להראות ; זה יסע לקנץ

הזן , וזה יסע לפורו ; זה יתור אחרי חדרת משכילים למען
שמוע דבריהם וללמוד מהם , וזה ירוץ לחדרתם למען יתראה
גם הוא חכם כמותם ; זה ישקוד על דלתות חכמי כל עיר
ועיר , למען שום לב על גנוי ספריהם , ועל אסיפת המינים
הטבעיים , ועל מעשי ידי אמן חכמי חרשים ומלאכת מחשבת ,
וזה ידרוש את שערי המייטס (*) ושוקי הרובלים לשום לב על
השתנות הבגדים השבויים והטהורים ואת תפארת העבדים ;
זה יחקור אחרי תכונת כל עיר ועיר ומצב אנשיה ותחבולתם
להביא ברכה אל בתיהם , וזה יתור אחרי קרנות שוטי שצר
וכתי השחוק למען דעת לכמה פנים יפור הנו . — לא כן
אנכי עומדי היום , ידעת רעי ! כי לא נשאתי את רגלי כי
אם לכבוד בית-אבי ולאהבת שארי ; אמנם בכל זאת אתאמץ
לשום לב על כל אשר אוכל , ואם קטונתי לחקור ולשמוע על
כל דבר אשר אראה , אקטוב און לשמוע מפי משכילים , ולא
אבוש לשאול את אשר לא אדעי . והנה ראשית מנמת לבי לשום
לב על תכונת כל עיר ועיר אשר אעבור בה , ועל מצב העם
הדר בה , ועל כלם על אחיזו בני ישראל הדרים שם , מצבם
ותכונתם , אם טוב להם אם אין , אם התחילו לרעות בגני
החכמה , או ההרפו ידם לגנוע בה , או מסבת עצמותם ,
או מסבת זולתם , את כל אחיז על הספר ותדעה .

עוד זאת אגיד לך , כי הסכמתי לכתוב לך את כל אגרותי
בלשון עבר , לנסות הנוכל לכתוב בה מכל דבר חפץ .
ולכן לפעמים יבואו במכתבי אלה , דברים קטני הערך , דברי
הלצה וסיפורי חול כאשר יתהוו בהשתנות נימוסי הארצות אשר
אעבור בהם , ובהחלף הדעות בין האנשים לעתות שונות , את
כל אחיז על הספר בלה"ק , ותשפטו אתה ורעייך הנעימים
אם נכונים המה . ומעתה אחל לכתוב את מקמי .

עוד לא נפקחו עפעפי שחר , והשכוי איש בינה להגיד
העתות עזרנו יושב על כדו בין נשותיו כמלך בכדור ;
ואנחנו יאננו השערה . אתה ידעת את דודתך הנעימה ואת
לבכה , ומי יחוש רב ממנה את אשר עובדו באלתנו מן המקום אשר
כל

כל טוב סגור בחומותיו ; כמותה כמוני יסגרו כאלמים ,
לא פתחנו לה - כי אם לשם רווחה ללכדנו להחזק בין אמות
הפרידה . כה יסגרו עד בואנו לעיר .

בראנדענבורג תחנות א"י י

עיר קטנה יושבת על שפת פרישעם האף , אנשיה מעטים
ודלים כלמו דיינים ואורנים ואכרים - לפנים מזודה היתה בה
וכעת ראשה חפוי שוממה מעלי מגנס .

עוד לא הביאו הסוסים לרתום המרכבה , והנשים ישבו
לשתות , וחגגי בדד התהלכתי לשוח בשדה אשר על
שפת המים . השמש יצא על הארץ ופני הרקיע הטהירו כשמלת
תכלת וארגמן משולבות הנה והנה ; לפני כגר ארץ זרועה ,
יבלה מראה עיני להביט אל קצהו ; על ימיני היאור גדול
ורחב ידים , אכיות חין מספר ישוטטו בו הנה והנה ; ומשמאלי
שדות דשנות ורעננות , וגנות מלאות בל עץ פורח , למראה
עיני כלריוח אפי נמלאתי עדנה , ותמי רומי — כי כהייתי כאיש
מתנבא עומד במרכז הכריאה להביט אל פעל ה" ואל מעשהו ;
ואען ואומר :

מה יקר חסדך אלהים ! בתוך לב נאדם לחוש את גדלך
ותפארתך . קטונתי מחקור , כבערתי מדעת שמן
מנפלאות מעשיך , אגונם נפלאות אמוה , ומי בלעדיך אל
כמותם יפליא . ואם השג לא אוכל , דעת (***) עליך לא
תקצר ידי ; אם ספרם כמו לא אוכל , בעד עשתבותי מי
יאיב בריח ודלתים ? על דברתי ! כנפשי מותיקך ותבלתך
דומיה (***) לי !

מ"י

(*) תחנות הוא שם על משק הרבות , וטעמו מקום בחייה . ולזה נבחר
את המקום אשר יחמו שם העוברים והשבים להחליף את הסוסים
והעדרים , (Station) בשם תחנות .
(**) המקור משב ידע .

(***) Siehe Mendelssohns Psalmen, Cap. 65.

"מי לה?" — אולי יבא, נעלה ונלחמה את אויביו
 "בשער!" — הן כעש זוחל עלי שולי מעילי אבני היום
 "על מוטת כנף הארץ, והוא כגרגיר בראש אמיר, ובכנודה
 "תוך ענולת הבריאה; ועשתבותי אמנם עד אין קץ תגיענה,
 "כנפות הארץ ככנפי מעילי אששכם, רגע תהומות תחתנה,
 "ושמי השמים תסקיקנה; ובכל זאת תעמודנה משתאות בהיטון
 "אל עלת עשב אחת הזומחת תחת רגלי — תוספנה
 "השתומם כל עת תרבה השכל בה — תבניתה,
 "קומתה, גודלה, ועורקיה, כלי יניקתה, מראה —
 "אפונה נחקור בה עוד, דעת כפלאות מעשיה לא
 "אוכל כי רב הוא! — ואתה חיש כנמר תסביל
 "עשו, ועל אל אלים תדבר גבה? — הגד מי
 "פעל כל אלה? שח עיניך וראה אפונה ונבנה יומה
 "וקדמה — מי שס פה את המאור הגדול יומם
 "ברקיע השמים כברקת שבן בן אבני ספיר ואחלמה? —
 "מי עטה את פני האדמה ירקרק חרוץ ויאמר לכל
 "צין ופרח: אלו והשישו כל עין רואה, ומלאו פני
 "תכל רוח נחם? — מי נתן זמירות נעימות בגרון
 "בעלי כנף הסוככים אותי ומטיבים נגן, אשר חלף
 "קולם אחזול שמוע קול עונב וחלילים? —
 "איכה הבגם בעיניך, אשר תשען על בינתך ומלין
 "לד עלאה תחלל? איכה? — בא הנה ואחזק

"דעת! הבט פה, וראה זה הים גדול ורחם ידיס,
 "שמה אביה גדולה תהלך, רב המובל וכל מלחיו כלמו
 "גבורים, בהרימם קול ידמו לך ככני אלים; בנחה
 "תהיה בעיניך בעיר גדולה ובאורה בשמים, ובפרוש
 "עליה את נסה לנסוע, תדמה שמוע קול רעש גדול
 "וחזק; יצל כבודך לאחור: מה רבו מעללי אדם!
 "מה גדלו תחבולות בני אדם! — (פי תתפאר
 "ברוחך לאחור: אני אדם כמוהו.) — אונם
 "וזר! לו חמד ה" החפץ בתחבולות תבונה, יוליכם
 "אל מחוץ חפצם מה כחם ומה גבורתם? תחבולתם
 "אפס ומעלליהם מאפע! — רגע ישב רוחו, יחלפו
 "ואינם, ישלח דברו והיו כלא היו! — ועתה קור
 "הנה, הן זה טפת מים עלי החציר, התדע כי
 "בה ירמוס רמש אין מוסר, שקט ושליו יעבור הנה
 "והנה, כי על פי ה" יסע ועל פי יחנה. —
 "שור

"אזר כל הנה, המצודה המרובה הזאת העומדת לנגד
 "עיניך, ואת קצווי המגדל הזה, הראית כי אבני
 "גזית אבניה? הידעת כי לפנים ענקים ישבו בה (*),
 "אשר נהיה כחגבים בעיניהם; גם המה הרמיו לב
 "כמוך, אמרו כסנו ועוצם ידינו עשה לנו את כל
 "הכבוד הזה. ויחר בק אף אלהים, ובין לילה
 "אבדו, שלח אש בחומותיה ובכדי אנשיו רצח; אמנם
 "פקח עיניך וראה הנה תחת האלה הזאת, צפור
 "קטנה אשר בכף יונק תנשא, קטנה שמה, חומותיה
 "קש מדבק טיט חזות, והיא יושבת בה לבטח.
 "שמה שמה אפרחותיה, בשלום ישכנו ואין מגור
 "מסביב, כי השגחת בראיה תחסה עליה; על כל
 "חטה אשר תמצא טרף לגוליה; על כל שער אשר
 "תמצא להציע תחתנה; ועל כל זיק שמש אשר
 "יפול על מאכנה ויחס את ילדיה; בנעימות תשא
 "קולה זמירות תאמר, רון ושבח ליוצר כל, ומשנית
 "על יצוריו — ככה יחכימן עוף השמים, ומבהמות
 "ארץ אאלפך דעת — . "

עזר לא כליתי שפוך כל נפשי, והעבדים קראוני
 לעלות על המרכבה לשום לדרך פעמינו.

החתימה בדף והסמוך.

ג

תולדות גדולי ישראל.
 יפקוד מקומו.

*) Brandenburg war ehemals ein Rittersitz, wie aus der preussischen Geschichte bekannt ist.

ד.

תולדות הזמן .

האג ב"ו אייר .

לא יום בשורה היום , כי ביום אתמול נתקדשו שמינו בעבים , ונהפך עלינו היום לאבל ולמסע על פטירת אדוננו הרב הגדול המסיד מוה"ר שאול הלוי ז"ל . אב"ד דק"ק אשכנזים פה . ויהי שאל תם וישר עושה נשפט ונזקק לעמו כל ימיו , ויגוע בן שלש ושבעים שנה ויאסף אל עמו . תנ"צ"ה .

שוויגריץ במעקלענבורג כ"ט אייר .

שבת העבר התפללו אחינו בני ישראל הדריס פה בתם לבנים תפלת אל חלא רחמים על פטירת אדוננו הרובס המסיד הטוב ומטיב עם כל איש . אחרי זאת התפללו תפלת הכותן תשועה למלכוס על אדוננו הרובס אשר קם תחתו יאריך ימים על ממלכתו ! וכיום , א"כ"ד העבר נתאספו כל אנשי קהלתנו לבושי שמור תוך ב"כ לתפלת המנחה . ומכסה השלחן והפרוכת היו שמורות , ונרות שמורות דולקות . וקודם התפלה דרש הרב מוה"ר מרדכי יפה אב"ד בנודינה זו , דרוש נעים , להזכיר את זקנת הדוכס ע"ה ואת אשר עשה טוב עמו , עד כי הורידו כלם כנחל דנועה . — אחר כן פתח הרב את פיהו בדברי תפחומין , ויעורר את לב השומעים לתת תודה לה"ע על הרעה בעל הטובה וזכי נפלאים מעשיו , ויכרך את הדוכס החדש ויאמין לבב העם להבכה ולשמוח חקותיו כל הימים , ולהתפלל בעדו לה"ע לשמרה ולנצרה ולפרוס סכת שלומו עליו ועל ביתו ועל עמו . אחר זאת שרו שני מזמורי תלים ק"א וע"ב . ויתפללו כלם פה אחד לה"ע בתם לבב עליו ועל שריו ויועציו , וכל ברכותיהם סיימו באמן .

ה

בשורת ספרים חדשים .

ח ח י ח

"(קמ"ח) שם מלך מלכי המלכים, השין בסגל בעבור
 "היות מלת מלך מלעיל ."

גם בזה לא יוכל המבקר להדריקו, כי מה יעשה הרב עם
 אשת שאול, כאשר שם וְשֵׁם אֲשֶׁת שָׁאֻל (ש"א י"ד) זאנחנו

לא נמצא מלת שם בספרי תנ"ך נקוד סגול רק וי"ו פעמים
 בהיותה מוקפת למלה שלאחריה, כי אז נזרבת ההסתנות ההיא
 בהכרח בעבור בטול הנגינה מת"ב שאחריה נח י"א . מה
 שאין כן כאן . כי איד נקיף מלת שם למלת מלך, בהיות
 מלך גם כן נסמך אל התבה שלאחרי, ומן הידוע שנחבר
 תמיד המיכות האחרון יותר מן הראשון, כמו רַשְׁפִּי אֵשׁ

שְׁלֵהֶבֶת יָהּ שהם כלם סמוכים וטעם שְׁלֵהֶבֶת יָהּ במשרת

מפסיק וטעם אֵשׁ הוא מפסיק, וטעם רַשְׁפִּי במפסיק יותר
 גדול ממנו, כאשר יבין היודע בנתיב המאמרים וסדר הנגינות .
 וגם בזה יהיה הפסוק הנ"ל לעד, היינו מסודר בנגינותיו
 בזה, טעם וְשֵׁם בפשטא, ואשת שאול במונח וקף קטן,
 ולכן הוצרך גם כאן להקדש שם מלך מלכי המלכים .

"(קמ"ח) קדשה, איננה על משקלה בעברי וזה"ל
 "כחולס בו" . וכנן הוא כי מלת קדושה היא

"תאר לגשימה הסמוכה לה, ולא יתכן לאמור
 "שמלת קדושה בשו"ב הוא שם לשלש קדושות
 "שמונים וכ"ו, כי לא תאמר ראובן הרב את
 "שמעון הריגה וכ"ו ."

בראה למבקר שמלת קדשה ככאן היא בש"ק ע"מ
 גִּאֲזָה, וטעמו קדשה כלם כאחד עונים בראה

וכו

וכו', כי אף שאין אומרים ראובן פעל פעילה מזה לא יבדו
גם לאמור ראובן פעל פעילה, וכן הוא במציאות גאלגלגל
אתה את גאלגלתי (רות ד') ואף כי הכל שהפעל והשם הם
משרשם שונים, והקדשה עונים, וכן"שא.

"(קס"ה) גמי דומה לך הנה תבת ומי היא בטעם

"משרת ורעיון הדל"ת לעד, וא"כ איפה השע"ת
"יסתור עצמו עם המכור בס"י כ"ג לתיבת
"המקרא יעו"ש." (ר"ל במה שנקדחו נסוג אחד).

נראה להמקבר של דיוק דרך כאן היטב בדרכי בתוך
המאמר, כי הכלל הראשון הוא של תהייה שלש

מלות מוכרות ורזופות, כי אם אז שיהיה טעם מפסיק
אחר תיבת א", וב"ג" רהוטות זו לזו אז שיהיה תיבת ב"
בטעם מפסיק, וא"כ" רהוטות זו לזו, ומאז עוד כלל אחד
במקרא הוא, בהיות שלש התבות האלה הנושא והנשוא נחלק מהנשוא
המיוחס לו ביום זה, יהי" הנושא בטעם מפסיק, והנשוא
עם יחסו במשרת מפסיק, כמו כל אשר לבן עושה לך

(בראשית ל"א), הנה בטעם לבן בטפחא ועושה לך
במקרא סוף פסוק, וזהו מה שהשכל מחייבתו כאשר יבין כל
מסביל מעט מזער בדרכי ההגיון, גם ראינו שהמרכא נוספת

אחור בעבור קרוב הטעם של לך, ואין מושגין לקרוב
טעם של לבן בהיותו טעם מפסיק מט"ו לתיבת המקרא.

ולמ"ד של לך דגושה מדין דחיק: ומה יאז גם לאור
משפטנו כאן שמתל ומי (הנושא) היא בטעם מפסיק, ודומה
לך (הנשוא) עם יחסו) במשרת מפסיק, וטעם- דומה
נכון אחר, והלמד דגושה. ועל רעיון הדלת, הנה
באמת כלכה נא, ונלקטה בשבלי שבחת מזהר"ה. וכדגיש
הדלת על דרך ואל מי ה'מית בגדלך (יחזקאל ל"א) ומאמר

הנעטם גם כן בטפחא מרכא סוף פסוק, ידוק.

"(רעט) בשכבנו ונקומו, אחר שהוא ע"ה"כ
"בשכבך ונקומו (דברים וי"), הנה תהיה

"א"כ בשכבנו דגושה כמוהו."

לרעת המוכר זה אינו מן המוכר , כי טעם דגשות של
בשבבך הוא בהיות שזא הכ"ף שלפניה שזא נח
 בהכרח דין שני שזאין רזופין , מה שאינו כן במלת **בשבבנו** ,
 שאפשר היות שזא הכף שזא נע . כי כן מצינו בזה השרש
 בעצמו ויהי **בשבבך** (רות ג') . ואנחנו לא נדע עדיין
 ידיעה ברורה , למה לפעמים נדגשת ל" הפעל במקור כה"ק
 דגש'קלן כמו **בנפשו** את מצרים (שמות י"ב) ולפעמים
 נרפית היא כמו **בנפכו** שם (ויקרא כ"ד) ולכן אין לשנות .

(ט"ג) **מי ידמה לך** , הלמד רפויים לפי מה שכתבת
 "בסימן קס"ה ומי יתן ואדע לאיזה טעם פה יקיספו
 "שם יטעימנו ."

המבקר יודע טעם ההקפה ידיעה ברורה ושלמה , כי
 גלוי הוא לעין כל רואה , והוא להחלט מקורו
 הטעם של לך . ואינו דומה להביא **דומה לך** דלעיל כי
 שם תוסף הכניסה אחריה מה שאי אפשר כאן ,
 בהיות לפניו נח כראה מי"ז לתה"מ , ומעתה כשהמלה
 מוקפת תהיה גם , הלמד דנושה ותבת מוי בטעם מסרת ,
 ונמצא כמובן מקרא מלא בתורה **מי יעלה לבנו** השמימה
 (דברים ל') כי גם שם אי אפשר לקיים דין נסוג אחר
 מ"ח לתה"ס וק"ל .

(ט"ה) **ובמקהלות** המ"ס בפ"תח וז"ה בצר"י כמו
 "במקהלות ברכו אלהים (תלים ס"ח) והוא
 "אחד בסמוך ובמוכרת וכו' ודרך הכתר בהנהגתו
 "כפלא , כי לא נמצא זה המשקל משתנה מפתח
 "אל מיריק ברכו וכו' ואף כי לא ראינו עוד שני
 "כזה בכל המשקלים שישתנה הפתח למירק בעבור
 "הפתיכות ."

הגהות הנחר לא נפלות בעיני המבקר מכל וכל, כי כן
 מצינו מן הַמְזַלְג (ש"א כ') ומורקתיו וּמְזַלְגָתוֹ (שמות
 ו"ד), וכן מן להוציא מִמִּסְגֵּר אסיר (שעיה מ"ב), ויחרגו
 מִמִּסְגְּרוֹתֵיהֶם (תלים י"ח) ומן מְשִׁיעַן וּמְשַׁעְנָה (ישעיה
 ג') במחוקק בְּמִשְׁעָנֵיהֶם (במדבר כ"א). ואם גם יטה
 הרב דרכו לצד אחר לאמור, אחרי שמצאנו משקל כפול
 מְשִׁיעַן (הכ"ל) וּמְשַׁעַן כמו ויהי ה' מְשִׁיעַן לִי (ש"ב כ"ב).
 כסמך עליו לאמור גם כמשקל הנקבה מְשַׁעְנָה וּמְשַׁעְנָה
 וישם את הַמְשַׁעְנָת (מ"ד"ד) לעד כמו מִלְחָמָה וּמִלְחָמָתָה.
 וכן במצא הַמְזַלְגוֹת והמורקות (ד"ה א' כ"ח) אשר ממונו
 נשפוט ע"מ מְזַלְג ומחס נקיש על השאר, ויהי זה טעם
 המירק ברכיים, ואם גם שהמבקר מודה לאמתת היפך זה,
 הנה בכל זה אין לתמוה על הכתוב, ודרך איש ישר בעיניו.

(ש"ד) וְדִבְרוֹת קדשן. הדל"ת בפ"ת ע"מ בְּלִהוֹת

אלמות וכו' ואשר ירצה להגות במירק הד' ירפה
 "הבי"ת ע"מ על דְּבִרַת בני אדם (קהלת ג').

"וכבר שנינו זה פעמים שאין לעלות לרוח משקל
 "על לא דבר וכו'".

ההגהה היא נפלות מאוד בעיני המבקר, כי איך נדמוק
 הנוסחא הישנה וְדִבְרוֹת קדשן בעבור משקל אחרי אתי מרמוק.

אחרי אשר נמצא מקרא מלא וְהַדְבֵּר אִין בהם (ירמיה') ? —

ועל הרבוי וי"ו ת"י אִין להקשות כידוע למתחיל בלמוד הדקדוק.

ואף כי שהרב בעצמו הביא ראיה מרבוני ישא מְדַבְּרוֹתֶיהָ
 (דברים לג') שלדעת המבקר יתכן היות הרבוי מן ואשמע את
 הַדְבֵּר אלי (יחזקאל כ') אשר שגורו כמו את הַמְדַבֵּר אלי.

את כל זה ראה המבקר לעורר עליו, וכזה לא לחלק ולא
 ליהרהר יאל, כי אם לבקר בין טוב לרע, ולברר את
 מעט הפסולת מתוך רוב האוכל אשר ימצא כל הקורא בספר
 הזה לשבוע נפשו, וכזה יאות לו הרב המבקר, כי כך אמר
 במכתבו הן היא הקדמת ספר הלו ו"ל: "ואף גם לכבוד
 "עמי לא אחוש ואבטל כבודי מפני כבוד האמת ר"ל לא
 "אבוש לקוור ממה שאמרת ואשים כבוד לאמת ואתן תודה לה;
 "כי אין כבוד אלא תורת אמת וההודאה היא קטין כספה
 "כאמר ו"ל ומודה על 'האמת וכו' . עתה זה שבתו לתור
 "אחרי האמת ולקבלה מהאומרה וכו' "ועתה בו דקדקו כי
 באמת כבר ראה מוב לעמו באיזה עון ההנהות אשר כתב על
 ספרו אגרת בית תפלה, אשרנו!

י - ב - ל .

אן דיא אויס ווערטיגען העררען דיא
 זיך דיא בזארגונג דיזער מאנאטסשריפט
 איברנאמען האבען .

אונזרע מאנאטסשריפט ווירד דזעסן יאכר וויא גוועהנליך
 אייהרע צוועלף באזען לה"ק, צווייט אדר דרייטע צוואנצען
 ענטהאלטן . דעם לעצטן שטיקע זאלל דער הויפט-טיטעל אונד
 דאס בילדניס מהמכס המליץ ר"ה הירץ וויזל, פאן אונזערס
 מיטגלידע דעם גשיקטען מאהלער העררן לעווע דעסן
 פירטרעפליכע ארבייט דעם פובליקוס ברייטן דורך דאס ערשטע
 קופער מהמכס ר"ה משה דעסניא בקאנט איזט, ביזאלגענט
 ווערדן . וויר ווערדן אויך ניכט ערמאנגלן צעגאטעס דאס פרעפראכע
 פערציכניס דער כפערדרער, אונטרשטיצער, אונד פרעגומעראנטן
 צו ליפרן ; אונד ביטען וויר דאהער אונזרי העררען
 קאמיטיאנערס אונס באלדמעגליכסט דיא נאכמען דער
 פרעגומעראנטען .

פרענומעראנטען אין יעדס ארטע , זאל וואל אלס דאס נאך
אויסשטעהנדע האגאראריא איינגענומען . עס הענגט לעדליך
פאן דעם גוטען וויללען דעם פובליקום דאס אונס ביי יעדע
דורך בייא פאלל אונד אונטערשטיצונג אוף גמונטרט האט , אכ ,
דיזע שריפט פארט צו זענען אונד צו פערפאלקאמען . וויר

ווערדען אויך ווען וויר קודם ר"ח אלול ה'כ"ל אללעם אין
ריכטיגקייט גבראכט פינדען ווערדן , זוכן אונדע שריפט
קיפטטיג אינטערעסאנטער צו מאכן . דא אונס זעהר וויכטיגע
בייטרעגע צו גשיקט ווארדן , דא אכר וועגען דער קאסטען
צו יעדע האבען צו רוק בלייבען מיטען .

אויך ערזוכן וויר דאס העררען קאמיסיאנערס אונס
אנצוגעגען , וויא פילע עקסעמפלאריען פאן דען
ביזהעריגען שטיקען דעם מאסך נאך אין איהרן הענדען
אונדפראקט זינד , אונד וויר ווערדן איהנען אלס דאן מעלדן
וויא זיא זיך דאמיט צו פרהאלטען האבען .

וויר עמפעהלען אונס דער פערנרן גוואנגעהייט דעם
פובליקום , אונד פערשערעכען אונד זייטס
אינטערעסאנטע שטיקע אונד דאס פראמטעסטע פרענדונג .

הנה דורשי לשון עבר .

הנה